

*Дорогих В. М.,**кандидат юридичних наук, доцент кафедри адміністративного права і процесу
Національної академії внутрішніх справ*

ОРГАНИ ДОХОДІВ І ЗБОРІВ ЯК СУБ'ЄКТИ РЕАЛІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНОЇ МИТНОЇ СПРАВИ

Анотація. У статті досліджуються правові основи діяльності Міністерства доходів і зборів України. Розглядається сучасна структура його територіальних органів, діяльність по реалізації політики у сфері державної митної справи.

Ключові слова: Міністерство доходів і зборів України, Київська міжрегіональна митниця, митниця, митний пост, структура органів доходів і зборів, державна митна справа.

Постановка проблеми. Розвиток митної справи зумовив значне зростання ролі органів доходів і зборів у зовнішньоекономічній діяльності держави. Для виконання покладених на органи доходів і зборів завдань та функцій, здійснення митної діяльності вони мають досить розгалужену систему органів, що становлять відповідну систему. Сучасна митна система повинна відповідати умовам виникнення і розвитку нових суспільних відносин у митній діяльності, швидко адаптуватися до реалій сучасного життя, ефективно поєднувати у своїй діяльності засоби адміністративно-правового впливу та реагування. Ефективність митної системи України в цілому залежить від ефективності роботи кожного органу доходів і зборів окремо та їх ефективної спільної взаємодії.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Питання управління органами доходів і зборів України, їх місця та ролі в системі державних органів були предметом наукового пошуку І.Г. Бережнюка, О.П. Гребельника, Є.С. Дмитренко, Є.В. Додіна, Н.А. Липовської, П.В. Пашка, І.В. Письменного, К.К. Сандровського та ін. Але враховуючи сучасні реформи в митній сфері, функціонально-організаційна структура органів доходів і зборів потребує подальшого дослідження і вдосконалення.

Метою дослідження є з'ясування сутності організаційної структури органів доходів і зборів, визначення взаємозв'язку між їх структурними елементами, приведення структури органів доходів і зборів до міжнародно-правових вимог та внесення пропозицій щодо удосконалення їх діяльності. У статті планується вирішити такі основні завдання: розглянути структуру органів доходів і зборів, розкрити та охарактеризувати діяльність Міністерства доходів і зборів України, його територіальних органів.

Виклад основного матеріалу дослідження. Центральним органом виконавчої влади, що забезпечує реалізацію державної політики у сфері державної митної справи, є Міністерство доходів і зборів, яке є правонаступником Державної митної служби України. Держмитслужба була створена Указом Президента України «Про державну митну службу України» від 29 листопада 1996 р. Вона, в свою чергу, була правонаступником ліквідованого Державного митного комітету України.

Основними завданнями Міністерства доходів і зборів у сфері здійснення державної митної справи є:

1) формування державної політики у сфері державної митної справи;

2) реалізація державної політики у сфері державної митної справи;

3) забезпечення захисту економічних інтересів України.

Міністерство доходів і зборів здійснює свої повноваження безпосередньо та через міжрегіональні митниці, митниці і спеціалізовані митні установи та організації. У процесі виконання покладених на нього завдань взаємодіє в установленому порядку з іншими органами виконавчої влади, допоміжними органами і службами, утвореними Президентом України, органами місцевого самоврядування, об'єднаннями громадян, профспілками та організаціями роботодавців, відповідними органами іноземних держав і міжнародних організацій, підприємствами, установами, організаціями [1].

Розвиток митної справи в Україні характеризується постійними змінами в системі митних органів. Особливо це стосується регіональних митниць. Їх кількість постійно змінювалась і коливалась від 9 до 1. Саме зараз у системі митних органів існує тільки 1 міжрегіональна митниця – Київська [2]. Митний кодекс 2012 р., на відміну від попереднього, взагалі не виділяє регіональні митниці як окрему ланку, включаючи їх до системи митниць.

Київська міжрегіональна митниця є митницею, яка здійснює в межах своєї зони компетенції державну митну справу та забезпечує комплексний контроль за додержанням законодавства України з питань державної митної справи. Київська міжрегіональна митниця Міндоходів була утворена шляхом реорганізації Київської регіональної митниці відповідно до Постанови Кабінету Міністрів України від 20 березня 2013 року № 229 «Про утворення територіальних органів Міністерства доходів і зборів».

Митниця у своїй діяльності керується Конституцією України, Митним кодексом України, Дисциплінарним статутом митної служби України, іншими законами України, актами Президента України, Кабінету Міністрів України, рішеннями колегії, нормативно-правовими актами з питань державної митної справи, а також Положенням [3], підписаним начальником митниці та затвердженим наказом Міністерства доходів і зборів.

Положення про структурні підрозділи митниці [4], а також посадові інструкції їх працівників затверджуються начальником митниці на підставі примірних положень та інструкцій, розроблених Міністерством доходів і зборів. Створення, реорганізація та ліквідація митниці здійснюються згідно із законодавством України. Структура [5],

гранична чисельність, штатний розпис та кошторис митниці затверджуються Міністром.

Зонами діяльності митниці визначені:

- 1) місто Київ;
- 2) митна територія України в частині митного контролю та митного оформлення товарів, що переміщуються трубопровідним транспортом і лініями електропередачі та віднесені до компетенції Київської міжрегіональної митниці;
- 3) територія Київської області в частині митного контролю та митного оформлення товарів, що переміщуються у міжнародних поштових та експрес-відправленнях;
- 4) території митного складу та складу тимчасового зберігання ТОВ «ВІДІ Термінал», розташованих у м. Вишневе Київської області.

Митниця є юридичною особою публічного права, має самостійний баланс, печатку із зображенням Державного Герба України й своїм найменуванням та інші печатки, штампи, бланки, відповідні рахунки в територіальному відділенні Державної казначейської служби України та банку. Митниця є митним органом, який у зоні своєї діяльності забезпечує виконання завдань, покладених на митну службу України. У населених пунктах, на залізничних станціях, в аеропортах, морських і річкових портах та інших об'єктах, розташованих у зоні діяльності митниці, створюються її відокремлені структурні підрозділи – митні пости.

Митний пост є митним органом, який входить до складу митниці як відокремлений структурний підрозділ і в зоні своєї діяльності забезпечує виконання завдань, покладених на митну службу України. Положення про митні пости затверджуються керівниками відповідних митниць. Створення, реорганізація та ліквідація митних постів здійснюються центральним органом виконавчої влади, що забезпечує реалізацію державної політики у сфері державної митної справи, за поданням керівника відповідної митниці.

Керівник митного поста призначається на посаду і звільняється з посади керівником центрального органу виконавчої влади, що забезпечує реалізацію державної політики у сфері державної митної справи. Необхідною умовою для призначення є наявність у кандидата стажу роботи на керівних посадах у митних органах України не менше трьох років.

Зони діяльності митних постів визначаються положенням про ці пости. Митний пост безпосередньо здійснює митний контроль та оформлення товарів і транспортних засобів, що переміщуються через митний кордон України. Митні пости створюються у населених пунктах, на залізничних станціях, в аеропортах, морських та річкових портах та інших об'єктах, розташованих у зоні діяльності регіональної митниці, митниці. Станом на лютий 2014 р. функціонують 208 митних постів і 197 пунктів пропуску [6]. Типове положення про митний пост затверджене наказом Держмитслужби від 6 травня 2003 р. № 289 [7].

Створення, реорганізація та ліквідація митних постів здійснюються Міністерством доходів і зборів за поданням відповідної регіональної митниці, митниці. Керівник митного поста призначається на посаду і звільняється з посади Міністерством доходів і зборів.

Для виконання окремих завдань, покладених на митну службу України, в ній створюються спеціалізовані митні органи, організації, навчальні заклади та науково-дослідна установа митної служби України.

Класифікатор митних органів до них відносить:

- 1) Департамент розвитку митної інфраструктури та міжнародного співробітництва [8].
- 2) Автотранспортне митне господарство [9].
- 3) Департамент митних інформаційних технологій та статистики [10].
- 4) Центральне митне управління лабораторних досліджень та експертної роботи [11].
- 5) Департамент боротьби з контрабандою та митними правопорушеннями [12].
- 6) Центр підвищення кваліфікації, перепідготовки працівників та кінології [13].
- 7) Державний науково-дослідний інститут митної справи [14].
- 8) Департамент митного аудиту, аналізу та управління ризиками [15].

Спеціалізовані митні органи виконують свої функції на всій митній території України.

У місцях розташування митниць, митних постів у міру необхідності можуть створюватися відокремлені підрозділи та окремі робочі місця спеціалізованих митних органів.

Спеціалізовані митні органи є юридичними особами, мають самостійний баланс, рахунки в органах, що здійснюють казначейське обслуговування бюджетних коштів, печатку та бланк із зображенням Державного Герба України та із своїм найменуванням, діють відповідно до Конституції України, МКУ, інших нормативно-правових актів та на підставі положень.

Створення, реорганізація та ліквідація спеціалізованих митних органів, призначення та звільнення їх керівників здійснюється Міністерством доходів і зборів.

У митній службі України створюється Центральне митне управління лабораторних досліджень та експертної роботи. У Положенні зазначено, що Центральне митне управління лабораторних досліджень та експертної роботи є спеціалізованим митним органом з питань експертного забезпечення, який виконує свої функції на всій митній території України.

Управління здійснює заходи з експертного забезпечення діяльності митних органів шляхом проведення досліджень (аналізів, експертиз), перевірки документів та відомостей, які відповідно до Митного кодексу України надаються митним органам для здійснення митного контролю та митного оформлення під час переміщення товарів, транспортних засобів комерційного призначення через митний кордон України, участі у запобіганні та протидії контрабанді і порушенням митних правил, виконання інших митних формальностей у межах своєї компетенції та ведення Української класифікації товарів зовнішньоекономічної діяльності.

Управління підпорядковується Міністерству доходів і зборів України. Створення, реорганізація та ліквідація Управління здійснюються Міністерством доходів і зборів України в порядку, визначеному законом.

Структура, штатний розпис та кошторис Управління затверджуються Міністерством доходів і зборів України.

Гранична чисельність працівників Управління затверджується наказом Міністра.

Для виконання завдань, покладених на Управління, у його структурі можуть створюватись відокремлені підрозділи, а також окремі робочі місця посадових осіб Управління у місцях розташування митниць.

Положення про структурні підрозділи Управління затверджуються наказом Управління, а посадові інструкції працівників Управління затверджуються начальником Управління.

Управління є юридичною особою, має самостійний баланс, рахунки в органах, що здійснюють казначейське обслуговування бюджетних коштів, печатку та бланк із зображенням Державного Герба України та із своїм найменуванням.

Майно Управління є державною власністю. Фінансування, матеріально-технічне забезпечення та розвиток інфраструктури Управління здійснюється за рахунок коштів Державного бюджету України у межах затвердженого кошторису та фактично виділених асигнувань.

Висновки. Проаналізувавши організаційно-правову структуру органів доходів і зборів, можемо зробити висновок, що вони мають досить розгалужену систему структурних підрозділів, які виконують покладені на них законом завдання та функції. Законодавцем визначено, що така їх структура в більшості обумовлена наявним адміністративно-територіальним устроєм країни. Для вирішення проблемних питань їх діяльності потрібно визначитися із позиціями щодо оптимізації їх діяльності. Здійснити всебічний аналіз можливості створення органів доходів і зборів у кожній адміністративно-територіальній одиниці, розробити рекомендації з удосконалення діяльності тих митниць, на які покладається особливе навантаження, з урахуванням особливостей території їх дислокації, місцевого населення, видів товарів, які переміщуються через митний кордон тощо.

Література:

1. Регламент Міністерства доходів і зборів України. Затверджено Наказом Міністерства доходів і зборів України від 12.04.2013 № 40.
2. Класифікатор митних органів, їх структурних підрозділів, митних організацій, спеціалізованих навчальних закладів та науково-дослідної установи митної служби України : затверджений наказом Міністерства фінансів України від 20 вересня 2012 р. № 1011 // Офіційний вісник України. – 2012. – № 60. – Ст. 2457.
3. Положення Про Київську міжрегіональну митницю : затверджено наказом Міністерства доходів і зборів України від 17 квітня 2013 р. № 70.
4. Про затвердження Положень про митні пости Київської регіональної митниці, Положень про відділи митного оформлення митного поста «Спеціалізований» Київської регіональної митниці, Положень про сектори митного оформлення митного поста «Енергетичний» Київської регіональної митниці та розподіл території і компетенції, в межах яких здійснюють функції підрозділи митного оформлення Київської регіональної митниці та втрату чинності наказів Київської регіональної митниці : наказ Київської регіональної митниці від 6 листопада 2012 р. № 1100 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua>.
5. Про затвердження Примірної структури регіональної митниці, митниці та Вимог до штатної структури регіональної митниці, митниці : наказ Державної митної служби України від 5 грудня 2011 р. № 1025 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua>.

6. Класифікатор митних органів, їх структурних підрозділів, митних організацій, спеціалізованих навчальних закладів та науково-дослідної установи митної служби України : затверджений наказом Міністерства фінансів України від 20 вересня 2012 р. № 1011 // Офіційний вісник України. – 2012. – № 60. – Ст. 2457.
7. Наказ Державної митної служби України від 6 травня 2003 р. № 289 «Про затвердження Типового положення про митний пост» // Офіційний вісник України. – 2003. – № 21. – Ст. 966.
8. Положення про Департамент розвитку митної інфраструктури та міжнародного співробітництва Державної митної служби України : затверджено наказом Державної митної служби України від 25 березня 2011 р. № 252 (у редакції наказу від 20 серпня 2012 р. № 414) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua>.
9. Положення про Автотранспортне митне господарство Державної митної служби України : затверджено наказом Державної митної служби України від 12 вересня 2012 р. № 478 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua>.
10. Положення про департамент митних інформаційних технологій та статистики департамент митної служби України : затверджено наказом Державної митної служби України від 4 квітня 2011 р. № 273 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua>.
11. Положення про Центральне митне управління лабораторних досліджень та експертної роботи : затверджено наказом Державної митної служби України від 29 березня 2004 № 220 (у редакції наказу від 22 серпня 2012 р. № 418) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua>.
12. Про затвердження Положення про Департамент боротьби з контрабандою та митними правопорушеннями від 7 квітня 2011 року № 289. – Митна газета. – 2012. – № 24.
13. Положення про центр підвищення кваліфікації, перепідготовки працівників та кінології Держмитслужби : затверджено наказом Державної митної служби України від 11 жовтня 2012 р. № 534 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua>.
14. Статут державного науково-дослідного інституту митної справи : затверджений наказом Державної митної служби України від 24 листопада 2008 р. № 1301 (у редакції наказу від 27 липня 2011 р. № 683) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua>.
15. Положення про Департамент митного аудиту, аналізу та управління ризиками : затверджено наказом Державної митної служби України від 10 жовтня 2012 р. № 528 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua>.

Дорогих В. М. Упрощенная система таможенного контроля в деятельности органов доходов и сборов

Аннотация. В статье исследуются правовые основы деятельности Министерства доходов и сборов Украины. Рассматриваются современная структура ее территориальных органов, мероприятия по реализации государственной политики в сфере таможенного дела.

Ключевые слова: Министерство доходов и сборов Украины, Киевская межрегиональная таможня, таможня, таможенный пост, структура органов доходов и сборов, государственная таможенная дело.

Dorogh V. Service of revenue and duties as subjects of realization of State Customs

Summary. The article examines the legal basis of activity of the Ministry of revenue and duties. Considered modern structure of its territorial services, activities on the implementation of the State policy in the sphere of customs.

Key words: Ministry of Revenue and Duties of Ukraine, Kiev interregional customs, customs, customs post, the structure of income and fees, State Customs point.